

İKİ AYLIK ÖYKÜ DERGİSİ
YIL 17
NİSAN-MAYIS 2020

SAYI
98

HECE ÖYKÜ

Rasim Özdenören: Dünyayı değiştirmek elimizde

SÖYLEŞİ

Mukadder Gemici, Ali Necip Erdoğan ve
B. Nihan Eren ile yeni kitapları ve öyküleri üzerine

TOPLANTI

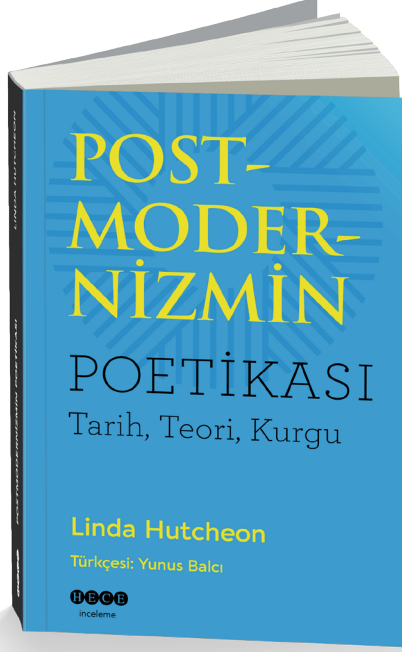
Tuba Dere'nin *Kahramanıma Mektuplar* üzerine konuştular:
Hatice Bildirici, Ali Karaçalı, Ali Necip Erdoğan,
Sema Bayar, Fatma Efkeri Aydar

BENİM ÖYKÜM

Cihan Aktaş: Minyatür öyküyü çağırıyor, öykü romana yol açıyor.

ÖYKÜ ÜZERİNE

Hasibe Çerko Rasim Özdenören'in Profil öyküsünü yazıyor.

POSTMODERNİZMİN POETİKASI

Linda Hutcheon

Türkçesi: Yunus Balci, İnceleme, 472 Sayfa

Hutcheon'ın gösterdiği üzere çağdaş kültürel söylemdeki postmodern, kendi mekanizmasını somutlaştırmış durumdadır ve bu somutluk postmodernin süreksizliği, çeşitliliği ve temsiliyetçi olmayan karakterini ön plana çıkararak bizi ikna edebilecek bir "gerçek dış dünya" olduğunu reddediyor.

Prof. Diane Hoeveler, Marquette University, Wisconsin

Bugün Türkçede postmodern üzerine pek çok çalışma bulunmaktadır. Fakat pek azı Hutcheon'ın bu eseri kadar temellendirici ve konuyu derinlemesine, çok yönlü ele alabilme becerisine sahiptir. Hutcheon, konuya mimariden müziğe, videoya, resme, dansa, heykele, filme kadar giden geniş bir perspektiften bakmakla kalmıyor, aynı zamanda postmodernin parodiyle, modernizmle, merkez düşüncesiyle, güç ve iktidarla, tarih ve tarihyazımıyla, özne algısıyla, söylemle ilişkisine de geniş çerçevede temas ediyor.

Prof. Dr. Yunus Balci

İKİ AYLIK ÖYKÜ DERGİSİ YIL:17 SAYI:98 NİSAN-MAYIS 2020

ISSN 1304-7604

HECEÖYKÜ

NİSAN

MAYIS

98

HECEÖYKÜ

İKİ AYLIK ÖYKÜ DERGİSİ

ISSN 1304-7604

YIL: 17 SAYI: 98

Nisan-Mayıs 2020

Yayın Türü: Yerel Süreli

Hece Yayıncılık Ltd. Şti. Adına

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: Ö. Faruk Ergezen

Genel Yayın Yönetmeni Rasim Özdenören

Yayın Kurulu Ali Karaçalı, Ali Necip Erdoğan, Ali Ulvi Temel,

Diñçer Eşitgin, Emin Gürdamur, Hatice Bildirici

Yönetim Yeri Konur Sk. No: 39/1 Kızılay/Ankara

İletişim Tel: (312) 419 69 13

Fax: (312) 419 69 14 P.K. 79 Yenışehir/Ankara

İnternet Adresi: www.hece.com.tr

e-mail: hece@hece.com.tr

www.hece.com.tr

hece@hece.com.tr

heceyayinlari

Teknik Hazırlık: Hece

Kapak: Hece www.hece.com.tr

Baskı: Emsal Matbaa Tanıtım www.emsalmatbaa.com.tr

2020 Yılı Abone Bedeli:

Yıllık: 140 TL.

Kurumlar İçin: 460 TL.

Hece ve Heceöykü Dergisi İçin: 350 TL.

Yurt Dış: 100 Euro

Posta Çeki: 149582

Hece Basın Yayın Ltd. Şti.

Heceöykü'ye gelen yazılar yayın kurulunun onaylaması durumunda takip eden üç sayıda yayımlanır. Gelen yazılar yayımlansa da yayımlanmasa da geri verilmez.

İlkelerimize uymayan ilanlar alınmaz.

Baskı Tarihi: 31.03.2020

İÇİNDEKİLER

ÖNYAZI

Rasim Özdenören/Dünyayı Değiştirmek Elimizde / 5

FOTOĞRAF ÖYKÜ

Selçuk Azmanoğlu / 7

ÖYKÜ

Hüseyin Karatay/Selat / 8

Necati Mert/Siyanür / 12

Safiye Gölbaşı/Mutantın Teselli / 16

Müzeyyen Çelik/Bırak Doktor / 19

Esra Özdemir Demirci/Kelime / 22

Yunus Nadir Eraslan/Kâfir / 24

Hâle Sert/Mehmet / 25

Zeynep Sati Yalçın/Sevmenin Fiyakası / 29

Hüseyin Akın/Çay Ocağındaki Şair / 35

Mustafa Uçurum/Aziz Abi / 40

Soner Oğuz/Süssmayr'ın Son Mahareti / 43

Recep Kayalı/Kenan Üçlemesi / 49

Halil İbrahim Çelik/Mühendisin Anası / 53

Özlem Karapınar/Misafir / 58

Muhammet Erdevir/Şehrazat'ın Camdan Kuşu / 62

Merve Özgenli Çelik/Yakup / 67

Vildan Külahlı Tanış/Maydanoz / 70

BENİM ÖYKÜM

Cihan Aktaş/Minyatür, Öyküyü Çağırdı; Öykü Romana Yol Açtı / 75

SÖYLEŞİ

Müzeyyen Çelik/Mukadder Gemici ile *Hatırlı Yara* Dolayısıyla Öykü Üzerine / 80

YAKIN PLAN

- Handan Acar Yıldız**/Ali Necip Erdoğan ile *Diğer Şeyler* Üzerine / 86
Emin Gürdamur/Diğer Şeyler mi Asıl Şeyler mi? / 93
Esra Özdemir Demirci/B. Nihan Eren ile *Hayal Otel* Üzerine / 100
Esra Özdemir Demirci/Gerçeğin Kurgusu: *Hayal Otel* / 107

ÖYKÜ ÜZERİNE

- Hasibe Çerko**/Profil / 110
Dürdane İsra Çınar/Dilin Uykusunu Kaçırmak - II / 117
Sercan Ceylan/Gombrowicz ve Ferdydurce:
Avangart Roman ve Modern Zamanda Saçmanın Koyultusu / 121
Hayrettin Orhanoğlu/Beklentilerin Uğrağında Naime Erkovan'da Çoğul Bakış / 128
Yavuz Demir/Masalların Yeniden Anlatılması Yoluyla Gelecek İnşası / 133
Mehmet Kahraman/Öykü Nasıl Yazılmamalı / 136
Ali Necip Erdoğan/Öyküde Biçim ve Varsayım / 140

TOPLANTI

- Kahramanlarıma Mektuplar* Üzerine/Yöneten: **Hatice Bildirici**
Katılanlar: Ali Karaçalı, Ali Necip Erdoğan, Sema Bayar, Fatma Aydar / 146

YAŞADIĞIM GİBİ

- Mehmet Aycı**/Atımı Kurt Yedi, Beş / 153

BAŞKA DÜNYALARIN ÖYKÜLERİ

- Eyvaz Zeynalov**/ Türkiye Türkçesi: Abdülkadir Özkan/İlkokul Önlüğü / 155
Cemal Mîrsâdîkî/Türkçesi: Yasamin Gholamrahmani/Benim Yorgun Gözlerim / 158

HECEÖYKÜ'DE İLKLER

- Çilem Dilber**/Denizanası Baskısı / 166
Fatih Dağdelen /Bir Düşüşün İvmesi / 169

KİTAPLIK

- Dürdane İsra Çınar**/Kısa, Suskun Öyküler: *Afrika'nın Yapayalnız Lalesi* / 171
Rüveyda Durmaz Kılıç/Hasibe Çerko'nun *Kristal Kentler'i* / 173
İshak Yetiş/Üç Arkadaş / 174
Mehmet Ali Kaba/Hepimizden Çok Korkuyorum / 175

RASİM ÖZDENÖREN

Dünyayı Değiştirmek Elimizde

Tarkovsky'nin *Kurban* (The Sacrifice) filminin birincil kahramanı Alexander torunuyla birlikte göl kıyısındadır ve kuru bir ağacı dikmektedir. Bir yandan da torunuyla konuşur:

“Gel ve bana yardım et oğlum. Bir zamanlar, çok uzun yıllar önce bir Ortodoks manastırında yaşlı bir keşiş yaşarmış. Adamın adı Pamve'ymiş. Bir ağacın yamacına kuru bir ağaç dikmiş. Aynı bunun gibi... Genç bir öğrencisi varmış, öğrencisinin adı Ioann Kolov'muş. Ona bu ağaç canlanıncaya kadar her gün bir kovaya su doldurup sulayacaksın demiş. Ioann her sabah erkenden bir kovaya su doldurup manastırdan çıkarmış. Dağa tırmanır ve suyu kurumuş ağacın dibine dökermiş. Akşam olup karanlık çökünce manastıra geri dönermiş. Bu üç yıl sürmüştü. Günün birinde yine tırmanmış ve ne görsün... Koca ağacın her yanından çiçek açıyormuş. Ne dersin de bir yöntemin, bir sistemin kendine göre meziyetleri vardır. Bazen kendime şöyle derim: Eğer insan her gün tam aynı saatte, bir ayın yapar gibi aynı şeyi hiç değiştirmeden yaparsa ve bunu bir ritüel gibi kararlılıkla ve sistemli olarak her gün yinelerse dünyada bir şeyler değişirdi o zaman! Değişmesi gerekirdi. (Tarkovsky'nin oğluna ithaf ettiği bu film zirvelerden biri. Offret / The Sacrifice - Kurban, Andrei Tarkovsky. (Alıntılındığı yer: www.alticizilisatirlar.net)

Bu satırlar, Nasrettin Hoca'nın “göle maya çalma” metaforunun Rus versiyonu...

Bir şeyin, bir şeylerin değişmesini mi istiyorsun, o şeyi durmadan tekrarla...

Bir şeyler bizim istencimizin dışında da değişiyor zaten... İyiden kötüye ve kötüden iyiye doğru, durmadan...

Kuru ağacı canlandırma niyetiyle sulayabileceğin gibi, onu çürütmek için de sulamanın yolu açıktır. Üstelik her ikisi için gerekli olan eylem birbirinin aynıdır...

Öteki Tarkovsky filmlerinde olduğu gibi *Kurban* da çok yönlü anlaşılma-ya ve yorumlanmaya açık bir eser... Kimilerine göre, o kuru ağaç bizzat yö-

netmenin kendisidir. Çünkü ülkesini terk etmek zorunda bırakılan yönetmen, bu filmiyle, memlekette kalmak zorunda tutulan oğluna ve karısına bu film ile vasiyette bulunuyor: bu kurumuş, çürümüş, çürütülmüş ömrü, ondan geri kalanlarla besleyerek canlı tutabilirsiniz veya hatta belki de ihya edebilirsiniz, demek istediği öne sürülüyor.

Fakat bizim konumuz *Kurban* değil... Biz, kuru bir sırığın bile üzerine titrenildiğinde hayat bulacağına dair imkânın önünün açık olduğuna ilişkin akideyi destekliyoruz... İnsan, öz olarak değişme umudu bulunmayan bir kurumuş sırik değil eninde sonunda; dolayısıyla o, iyiden kötüye ve kötüden iyiye doğru sürekli değişebilme imkânıyla donatılmıştır.

Elimizde ne kadar sayıda kurumuş ağaçlarımız, sıriklarımız var, biliyor muyuz?

Onların sulanması gerektiğinin farkında mıyız?

Bir zamanlar geçerli siyasal kanaatlerin bize dayattığı bazı kavramların, içinden geçtiğimiz dönemde, birer kurumuş ağaca dönüşmüş bulunduğunu kabul etmeye hazır mıyız?

Dost ve insan ilişkilerimiz kurumuş olamaz mı?

Bazı kavramların, kurumların artık geçerliğı kalmadığını görmezden gelmek, acaba onlarla yüzleşmekten daha mı kolay görünüyor?

Vaktiyle bazı zorunlulukların bize dayattığı ve o günün şartlarının yürürlüğe soktuğı kurumların, kavramların bu gün geçerliğı kalmadığını görmemize rağmen, hâlâ onların yükünü sırikımızda taşımaya bizi zorlayan etmen ne olabilir? Sakin onları fetiş ve dogma haline getirmiş olmayalım?

Eğer o fikirler (milliyetçilik, laiklik, devletçilik, ülkelerin sınırları vb.) fetiş ve dogma haline getirilmişse, artık biz onları değil, fakat onlar bizi tasarruf etmeye başlamış demektir. Biz o fikirlere değil, o fikirler bize hâkim olmuş ve o fikirler bizi yönetiyor demektir.

Bu ölü fikirleri, bu ölü ilişkileri, bu ölü sırikları sulamanın şimdi tam zamanıdır. O fikirlerin karşıtlarının da mümkün olduğunu göstermek ve onları verimlendirmek adına...

FOTOĞRAF ÖYKÜ

Selçuk Azmanoğlu

Selat

Çocuklar kadar düşküdü annesine. Hiçbir tutku denk olamazdı annesinin sevgisine. Ana kuzusu derlerdi arkadaşları ona.

Üniversitenin bahçesinde, sen şakrak arkadaşlarıyla geziniyordu kara haberi aldığıında. Darbe almışçasına sarsıldı. Üzerine ağırlıkların abandığını sandı. Yüreği sıkıştı, gözleri sislendi, görüntüler titredi. Dipsiz bir karanlığa yuvarlandığını sanmıştı annesiyle. Kendisine geldiğinde, tuhaf avuntular gibi çocukluk günlerinden anılar girdi hayaline. Yeni giysilerini giydirmek için gülümsüyordu annesi. Esirgeme aydınlığı vardı yüzünde. Şefkati dudaklarında çiçeklenirken birden yok oluverdi. “Anne” diye acı bir ses çıkarttı ve sustu, “Anne” sözcüğünün son hecesi iniltiyi andırırmıştı.

Annesi imrenilecek bir çocukluk yaşatmıştı kendisine. Bitimsiz sandığı bitmişti, annesi gitmişti. Şimdiye kadar tatmadığı acıyı eklemişti hayatına; zavallı, aciz, güçsüz hissediyordu kendisini. Arkadaşlarına çaresizce baktı. Onlar devam ettiler tesellilerine.

Tesellileri duymuyordu. Annesizdi, kimsesizdi. Acımasız duyguların sarmalında hissediyordu kendisini. Çarpa çarpa doluyordu yüreğine acılar. Gecesi delik deşik olmuş, korkulu düşlerle uzayarak kâbusa dönüşmüştü. Mezar çukurları açılıyordu ayak bastığı yerlerde.

Defninde bulunamadığı için ağırlaşıyordu kederi. Dünyası kararmış, karamsara dönmüştü. Ölüm ve ölüm ötesi gizleriyle, sislenip açılmadaydı zihni. Her şey sise bulanmadaydı zihniyle. İç içe karanlık katmanlara dönüyordu sis.

Kasvet kaskacını bastıra bastıra, ağılı diliyle yalaya yalaya, ölüm haberini aldığı an gibi dönüyordu. Hareketleri ağırlaşıyor, bedeni pelteleşiyor, her şey boğuntu veriyordu. Onsuz yaşamının anlamsız olduğu vehmine kapılıyordu. Kırıklığın, ümitsizliğin pençesindeydi. Sanki tüm duyguları kapanmış acılarıyla kalmıştı.

Kederi kadar taziye yerinin ağır kasveti de ezmekteydi benliğini. Sanki herkes ve her şey kendisiyle beraber sise giriyor, kendisiyle beraber çiki-

yordu titrek sisten. Sanki herkes kendisiyle somurtuyordu. Ötelerden geliyormuşçasına yorgun, bitkin ve yaşlıydı sesler. Bazen uhrevi, bazen hoyrattı. Dudaklardan dökülür dökülmez titriyor, pörsüyor, dağılıyor, uğultu oluveriyordu. Ölüyordu sesler. Gözler kaymış, kaşlar çatılmış, kulaklar başka dünyaya açılmış görünüyordular. Sanki meçhul seslerle meşguldü zihinler. Ölüm sisindeydi herkes. Birden içinden bir şeylerin koptuğunu hissetti, gözlerinin önü karardı, sendeleyerek kalktı, geri oturdu.

Bu anı çabuk atlatmıştı, ama yoğunlaşmıştı keder tüten görüntüler. Yas kokuyordu, ölüm kokuyordu sis. Esintinin içinden bile ölüm korkusu dağılıyordu havaya. İnsanlar, aynı duygularla çevreleniş görünüyordu gözüne. Ölümün kiskacıdaydı her şey. Tanıdık simalar bile değişmedeydi taziye yerinde. Tasalanmış, endişelenmiş, içlerine dönük görünüyordular. Işığı tükenmiş gibi bakan gözler, fırça bıyıklı erkekler, kaygılı gençler, kederle kanat çırpıp geçen kuşlar, karamsar gözler gibi bakan pencereler, anlamsız devinimler zihnine batıp çıkmaktaydı. Her şey ahenksizdi her şey anlamsızdı. Sesler görüntülerden daha kederli, daha tırmalayıcıydı, sisli akşamlara benziyordu gözler. Ölüm gerçeğinden ürkmüş, sinmiş, kırgın duygulu görünüyordular taziye yerinde.

Gök islenmiş, zaman durmuştu. Detaylar yok oluyor, bazen birbirine benziyordu her şey. Derin kederi mi karartıyordu görüntüler acaba? Acının verdiği evhamlar mıydı? Nasıl kurtulacağını düşündü iğne olan kuruntulardan; kuşatıcı, bunaltıcı, bu yapışkan pustan. Belirsiz bir itkiyle yekindi, etrafına bakındı. Kendisini toparlamaya çalıştı. Donuklamış çehrelerin de kıpırdadığını sandı. Bunun marazi yansımalar olacağını düşünmeye başlamıştı. Azap nasıl da teslim alıyordu insanı? Ölümden betardi böylesi. Çıkmak benliğini kuşatan azabın çemberinden. Ama nasıl? Gömlek gibi çıkartılıp atılamıyordu acılar. Yan masadan birisi; "ikinci namazı yaklaşıyor" dedi. Aynı masadan üç kişi kalktı. Üçüncüyü kendisi izledi. Derin bir nefes aldı. Kasvetten kaçarcasına atıyordu adımlarını. Bir itilime kapılmıştı. Belirsiz özlemlerle yürüyordu. Cami yolu yarılanmadan, bir çift güvercin kanatlandı çatılardan. Gümüşü parıltılar yansıtan, taze tüylerini seyretti arkalarından. Hayat salan kanat vuruşlarıyla uçup yok olmuşlardı güvercinler. Yok olmadılar, başka mekânda varlar diye düşünüyordu. Zihin varla yok kavramlarından hayat kavramına kaydığında, hayattan yana bir ses; müzik kıvamında yayılmaya başlamıştı. Yumuşak ve hoş olan her şey dürüldü sesin tınısında. Var olma sevinci taşıyordu, teselli yüklü ses, sisten, kederden arınmış hür duygular getiriyordu kulağına. Göğe yükseliyor, yere iniyor, bilincini açıyordu ezgisi. İçinin evhamlı sesleri susuyor, ezan sesine kulak veriyordu. Şebnem serinliğinde benliğine sızıp müjdeyle sarıyor, karamsarlığını, iğvalarını dağıtıp par-

çalanmış zihnini geri getiriyordu. Zamanların ve mekânların içinden rahmeti, esenliği gönlüne dolduruyordu âdeta. Güzel beklentilerin hevengini taşıyordu ses. Kırık duygularını, küskün ruhunu okşayıp dirilik veriyordu. Annesinin kuş sesi kadar cıvıltılı, kuş tüyü kadar hafif, şefkatli, canlı, taze sesi oluyordu ses. Dirilik veriyor güzeli müjdeliyordu. Kasvet zincirlerinin halkalarını bir biri koparıyordu ses. Meltem okşamasında benliğine sızıyor, muştu oluyordu. Güzel beklentilerin ahengi oluyor, yeniden örüyordu dağılmış dünyasını. İksir gibi içine dağılıyor, katılığı eritiyor, genişlik veriyordu. Bir huzur damarı canlanıyor, taze algılar açılıyor, görüntüler boşlukları süsleyen hoşluklara dönüyordu. Nesnelere renkleniyor, yumuşuyor, içine ılıntı veriyor, simalar güzelleşiyordu. Cana yakın görünen kimileriyle varıp sohbet edesi geliyordu.

Cami önü kalabalıktı. Taziye yerinde algıladığı bir sürü asık yüz, eşya yığına gibi görünen bir sürü giysili beden; burada yerini sevecen simalara bırakmıştı sanki. İç içe giren bu görünüş kendisinden miydi, nesnelere miydi? İkisi arasında oyun mu vardı hayat? Şeylerin farklı algılanması nedendi? Bu ya da şu. Biz seçmesek de böyleydi hayat. Dilediğimiz gibi hayatı yönlendiremediğimiz gerçektir. “Hayat sanki çark dedi,” fısıltıyla. Her noktasını yaşayacağınız dönen çarkın. Belleğinin, hayallerinin canlanışı içinde derin bir nefes aldı, adımlarını açtı. Camiye giden dedeyle torunu el ele gördü. Çocuk bir ara dedesini elini bıraktı. Tek ayak üstü sekti, dönüp geri geldi. Yine tuttu dedesinin elini. Adımları çevikti, hızlıydı çocuğun. Neşeli çocuğu taze çiçeklere benzetti. Dedesinin adımları titrekti, ama dinç görünüyordu. Gözleriyle okşuyordu torununu. Çocuğun neşesinin, dedenin sevincinin ayırına varabiliyordu. Hoşlandı, bir daha baktı. Çocuk hayatın başında, dede hayatın sonunda mutluluk içinde yürüyordu. Baharda dallarının çiçeklenmesi gibi ümit tomurcukları baş vermeye başladı içinde “İlkbaharla sonbahar el ele,” fısıltıları döküldü dudaklarından. Bulanık görüntüler açılıyor, renkler parlaklaşıyor, gök genişliyordu. Etrafı berrak gösteriyordu kendisiyle yürüyen aydınlık. Derin özlemlerle sır kapısından girercesine, içeri attı adımını. Duyguları yumuşamıştı, mekân sarmıştı. Sanki kendisine gülümsüyordu cami, sıkıntılı mekândan taşınmış gibi oldu. Namazın sarıp sarmalayan çekiciliğine bırakmıştı kendisini. İpeksi anne sesi gibi gönlünü okşayan dualar, şifalı teselliler oluyordu. Zihni açılıyor, saf bir zihin alıyordu yerini. Hoş bir rüyada; dar kalıbından çıktığını, manevi havalarla karıldığını, kuş gibi hafiflediğini hissetmekteydi. İşitmesi de görmesi de değişiyordu. Boğuntudan kurtuluyor hür oluyordu. Belirsiz anılar olarak dağılıyordu karamsarlık. Karmaşık bir kabustan uyanmışçasına rahatlama başlamıştı. Güneş altında buzulların erimesi, göğün donukluğunun çözülmesi, toprakta baharın göğermesi benzeri değişime baş göstermişti derinlikle-

rinde. Bir sürü ruh yıkıntısı arasından sıyrılıp dinliğine kavuşmada, kalbine giren hoş duyguların esenliğinde durulmaktaydı. Zihnini tırmalayanla, güz rüzgarlarıyla dağılan yapraklar gibi savrulmaktaydı. Şefkatli duygular kanat vura vura uzak, uzaklaştırmaktaydı acılarını. Sanki çiçek kokulu bahara uyanıyor, ümit tomurcukları açılıyor, arzuları can buluyordu. Salat hüznünü eritmekte, hayatın örtülü ahengi, fısıltılı sözcüklerle dirilmekte, uyumun erinci benliğini okşamaktaydı.

Yüzler aydınlanıyor, yumuşuyor, sevimlileşiyor; anlamlaşıyordu. Kendisine dönüyor kendisi oluyordu. Annesinin anılarıyla, arada rekatları karıştırsa da yine yerli yerindeydi her şey. Ruhunun görünmez gözelerinden, yeniden kaynamaya başlamıştı hayatı dualarla. Selatın ritmik ahengi içinde erince ermekteydi yüreği.

Duaların soluğuyla her şey, hayatın çekiciliğine terk ediyordu kendisini. Berrak düşüncelerle açılıyordu içi. Selat sanki gönlünün beklentisi olup; hasret çektiği güzelliklerin hülasasını kalbine indirmişti. Yaşama sevincini uyarılmış, vaat etmiş, ebedi mutluluk özlemine cevap olmuştu selat. İç aydınlığı olmuştu. Kendisini yeniden sokmuştu hayata. Güzel hayatın güzel sözcüsü olmuştu. Kırılmış, dağılmış mesut duygularını geri getirmişti. Yüreğine taze duygular katmıştı. Gönlünün edası, hayat sırrının ezgisi, güzelliğin sözcüsü olmuştu. Ebedi geleceğin ümit tomurcukları olmuş, huzurun peçesini aralayıp güzelin yüzüne bakmıştı selatla. Camiden çıkarken, kendisine tebessüm etti birisi. Dingin, canlı, yumuşaktı sesi: "Secdeye giderken, sesini çok yükselttin," dedi. Kendisi de bu söze tebessüm etti.

NECATİ MERT

Siyanür

Gökler üstümüze üstümüze yıkılmakta. Bıçak kemiğe dayanmış. İntihara itilmiş bütün ülke.

Hilmi Bey, eski toprak. Umur görmüş, bunca yıl yaş yaşamış, eskilerin, ismiyle müsemma dedikleri cinsten, adı gibi efendiden bir fani.

Karısını kaybettikten sonra oğlunu dinledi, yanlarına taşındı; evin iki apartman arasındaki bahçeye yüksekte bakar odasını verdiler; faks gibi, internet gibi, akıllı telefon gibi zıppıklılıklara zaten uzaktı, son zamanlarda televizyondan da uzak durdu; oğlu olsun, gelini olsun fazlasıyla ilgi göster-seler de o tiryakisi olduğu gazetesiyle baş başa kalmayı seçti hep; sessizli-ğini sadece oğul balı torunuyla paylaştı.

Hep böyle oluyor: Okurken, okurken, okurken, göz kapakları düşüyor-düşü-düş-düş-dü-d. Yüzünde bir rüya tebessümü... Öyle dalıyor.

Sanki akvaryumdayım. Suyum ılık mı ılık. Kendimi bırakmışım. Bir tüy hafifliğiyle iniyor, iniyordum... Durduk. Allah Allah! Niye ki? Nerdeyiz hem? Evet, düzce bir yer. Ayağım toprakta. Burası... Burası... Heyt be! Bizim bahçe! Bahçemiz! Ligorinler işte: gurk gurk gırt! gurk gurk gırt! Pakize Abla, tavukları bastıra bastıra anneme sesleniyor tahta perdeden: "Asiye! Bayat ekmeğin var mı, köfteye katacağım da." Babam iki elinde derinliği iki üç parmak, eni boyu 20x25 iki çinko küvetle mutfak kapısında göründü, seslendi: "Asiye evde değil, annesine gitti, aceleyle ben bir bakayım bayat ekmeğin var mı?" "Hiç olur mu Salih Ağbi? Ben bulurum."

Babam, "Sen bilirsin!" dedi, üstelemedi. Göz kırptı, küvetleri gösterdi, "N'apacağız şimdi?" demek bu. Tabii ki sihirbazlık. Hazır, annem de yok. "Şişeleri getireyim mi?" "Ama sakın koşma. Hele dönerken adım adım." "Biliyorum baba. Siyanür zehirli diye söylüyorsun bunları di mi? Kirazda var, erikte, kayısıda var, en çok da şeftalide... Kaç şeftalinin kabuğu, bir insanı bir dakikada öldürüyordu baba?" Sıcak sıcak gülmesi var babamın, seviyorum. "Cır cır! Şeftalinin kabuğu değil öldüren; kabuğundaki zehir." diyor. "O da altısındaki zehri tek damla yapıp bir seferde içersen."

Karanlık odadaydılar; biri sanki siyah kavanoz; öteki, hünnaba çalar kahverengi şişe, ikisini de getirdim. Babam tenekeden yapılmış, önü musluklu seyyar çeşmenin başında küvet yıkıyor, gösterisine hazırlanıyordu. Şişeleri aldı, açık kahverengi olanı salladı, gözünü yanaştırdı, içini görmeye çalıştı –olmadı. Kapağı maviydi, vidalıydı, çevirdi... “Bak hele! Siyanür kalmamış.” “Alayım baba!” Çarşı içinde Bakırcı Ziya diye bilinir, mahallemizden bir adam. Amcamız. İki komşusuyla dükkân önünde muhabbette. “Ziya Amca, babamın selamı var..” “Hoş geldin evlat! Siyanür mü?” Şişeyi uzattım. Aldı. Hasır sepet içinde tutulmuş, karnı şiş, rengi hünnabî ufarak cam damacanadan huniyle bizim şişeye doldurdu. “Sakin koşma, şişeye mukayyet ol. Babana selam söyle! Anlaşılan, siyahları sepyalayacak yine. ‘Ziya amcam, kolay gelsin! diyor’ de.” Komşuları beni merak etmiş olacaklar, tahmin yürütüyorlardı arkamdan. Ayaklarımı yavaşladım: “Salih’in şıkırdımı mı bu?” “Öyle!” “Seyyar fotoğrafçının?” “Öyle! Onun yakışıklısı.” “Maşallah! Akıllı akıllı konuştu seninle.”

Babam teneke musluğun yanına çökmüş, toprağa bakıyordu. İnanılır gibi değil; yerli kiremit döşeli oluğun iki yanında ta atık çukuruna kadar yüzlerce hayvan yatmaktaydı toprakta. Ölmüştüler. Sümüklüsü, kabuksuzu, küçük, büyük ne kadar böcek, solucan, danaburnu, fare varsa toprak altında, hepsi yukarı çıkmış, karınları şişmiş olarak orada can vermişlerdi. Babama baktım. “Eski hipoyu oluğa dökmedim de, ayaktan saçtım, böyle oldu” dedi.

Tencereye benzer küveti vardır, babam uzattı, hiposülfite gösterdi. Ben babamın ateş kalfasıyım, bilmediğim yoktur, kaba su koydum, beyaz beyaz kristaller olan hiposülfite suya döktüm, karıştırdım. Meret eridikçe su soğudu. Bunu herkes bilmez. Sabitleyici banyodur bu. Filmdeki görüntü karanlık odada miktarınca ışık altında karta aktarılır; ışıklanmış kart özel bir kimyasalda gelişip fotoğrafa dönüşür dönüşmez bu hiposülfite atılır ki fotoğraf iki günde uçup gitmesin, sabitlensin. Eskimişi bile onca hayvanı öldürmeye yetiyor; babama sökmez! İsterse hiponun en tazesini olsun, babam şişmez.

“Ateş kalfam! Hadi içerdeki küveti getir.” Durdukladım. “Hani fotoğrafları parlatmak için yapıştığımız cam var ya, küvet işte onun önünde. İçi dolu.”

Babam çektiği her pozdan en az dört kartpostal veya 13x18 agrandize eder, müşteri istesin istemesin, ikisini de mutlaka siyahtan sepyaya çevirir. Sihirbazdır babam. Dört köşe küvetlerden birine mısır gevreğine benzer sarı renkli minik minik bir şeyler koyar önce, üstüne su döker; mısır çok kolay çözülür suda, ama bir koku, bir koku yayılır; kaçma kaçamazsınız, bütün gerizler çukurlarını boşaltmış ardundan geliyor yahut bütün bir şehir tadarut etmiş de duyduğunuz onun kokusudur sanırsınız –öyle pis!

Camın önündeki küvet su doluydu, içinde de ağzına kadar fotoğraf vardı: babamın sepya için beklettikleriyle son bir hafta içinde çektikleri... Sudaki fotoğraf-

lardan birkaç tane alıyor, pis kokulu suya birer birer atıyordu babam...“Monosülfür” derdi, dericilikte kıl dökmek için kullanılmış, kimyadaki adı da bu mudur, bilmem; kılı döken, fotoğrafı dökmeyi mi? Çok geçmeden solmaya başlar resim, saniye saniye izleriz: soluyor-soluyo-soluy-solu-sol-so-o... Elde fotoğrafın beyaz kartından başka bir şey kalmaz. Heyecana kapılmamak ne mümkün! “Baba, ya canlanmazsa resim?” “Canlanır, canlanır!” “Gidenler dönmezse baba?” “Dönerler, dönerler!” “Hiç korkmuyor musun, canlandıramazsam diye?” “Neden korkayım, bugüne kadar canlandıramadığım hiç olmadı ki!” Babam ellerine bakıyor son defa, çizik mizik var mı diye –yok. Fotoğrafı uçup gitmiş kartları, bu defa pis kokan sudan alıp yine birer birer ve yapışmalarına fırsat vermeden sulandırılmış siyanüre atar... Çok geçmez bir şenlik kopar ki siyah fotoğraflar kahve renginde hayata dönmekteler.

Çın! Çın!

“Yandık annen geldi!”

“Gelsin baba, kötü bir şey mi yapıyorsun?”

Sokak kapısının çingirdamasıyla annemin bahçeye girmesi, başımıza dikilmesi bir oldu, ayrıca:

“Ah Salih! Ta sokak başında anladım kuvvetlerinle, ilaçlarınla oynadığını. Mahalle kokmuş. Senden sepya isteyen mi var!”

“Yok. Biliyorum. Yapmasam neden yapmadın? diye de sorulmayacak. Ama eskiyoruz. Bugün var, yarın yokuz. Sepya bunu hatırlatıyor işte. Sinemada bile geçmiş zaman sahneleri kahverengi değil mi?”

“Herkes öğrendi geçici olduğunu, hep mi hatırlatacaksın?”

“Geçicilik değil sadece, burada bir de sihirbazlık var. Ölüm var, diriliş var. Bilgi başka bir şey, ben aşkın bir şeyden söz ediyorum. Bu görülesi değil mi? Bunun keyfini çıkar.”

Babamla annem, sık sık yüksek sesle konuşurlar; kavga ettiklerini sanırdım küçükken, boşanacaklar, ben de hem öksüz hem yetim kalacağım diye çok korkardım. Sonra alıştım. Boşanmıyorlar, hatta kavgadan sonra birbirlerini daha tutar oluyorlardı.”

Babam hem anneme cevap veriyor hem de fotoğrafları siyanürlü kuvette kahveye dönüştürüp sabitlensin için hiponun içine atıyordu.

“Bak sana ne göstereceğim” dedi babam birden.

Hipodakilerden iki tanesini çekti. Büyük teyzem bizdeydi geçen hafta. Hastalığından yorgun düşmüş, dirilmek umuduyla kardeşine gelmiş, ama umduğunu bulamamıştı. Teyzem, televizyondaki dizileri kaçırmayan teyzem, bu meraktan da düşmüştü. Annem çok etkilendi, ağladı. Biri teyzemle annemin, biri de onlarla benim iki pozumuzu almıştı babam, meğer onları da siyanürden geçirmiş, anneme uzattı.

Etinden et koparılmış gibi hıçkırır hıçkırır ağladı annem, durdu durdu ağladı sesle, ablam ablam diye diye ünledi. Ne babam karıştı ağlamasına ne

de ben. Ağlaması rahatladı, göğsünün kabarması yavaşladı... Bir eliyle beni belimden sardı, ötekini babamın omzuna koyup yanağından öptü, “İyi düşünmüşün Salih” dedi. Güzel vazgeçişleri var annemin, seviyorum.

Yine akvaryumdayım. Suyum ılık. Yukarıdan çekiliyorum. Durduk. Allah Allah! Niye bu minder, sedir? Burası... Burası... Evet, oğlumun evinde, odamdayım.

Torun, küçük küçük adımlarla geldi, yavaş sesle:

“Dedecik! Dedecik! Uyumuşsun.”

“Vay, köftehor! Geldin demek, hoş geldin! Seni beklerken uyuyakalmışım. Okulda bugün neler öğendin bakalım! Baban da geldi mi?”

“Annemle balkondalar; sigara içiyorlar. Her şeyi merak etmeyecekmişiz. Zehirli bir şey varmış, ona rastlayabilirmişiz. Her yerde de satılmayacakmış zaten artık. Okuldan dediler. Öğretmen dedi. Babamlar da bunu konuşuyor.”

“Peki, sen ne diyorsun bu zehir işine?”

“Antalya’da olmuş dedecik! İki kızıyla annelerini zehirlemiş adam! Sonra kendisi de içmiş zehiri. Adam deli, di mi dede? Delirmiş.”

“Neden delirmiş? Nedir onu delirten?”

“Antalya’da olanın nedenini bilmiyorum. Sen biliyor musun?”

Hilmi Bey, düşündüğünü söylemek üzereydi, oğlula gelini şenlik içinde girdiler:

“Vay, dedeyle torun sıkı bir konuya girmişler bile.”

“Konuştuklarınızı duyduk, siyanür denilen zıkkım uluorta satılırsa bu intiharların sonu gelmez.”

“Yapma gelin kızım! Bıçak kemiğe dayanmış. Yarın diye bir şey yok.”

Hilmi Bey, eleştirilerini daha rahat yapsın için oğlu araya girer, karısının yerine cevabı o verir:

“Ama son olayda cinnet getiren adam, kuyumcu baba. Önce karısıyla çocuğunu öldürüyor siyanürle, sonra da kendi canına kıyıyor. Kolayında siyanür olmasaydı, cinnetinin önüne geçilebilirdi belki!”

Hilmi Bey kızar:

“Hadi canım, kuyumcu dendi mi tuzu kurular geliyor aklınıza hep. Onlar da kurban verir.”

Torun annesine, babasına, dedesine baktı, baktı, baktı, üç nokta boyunca baktı.

“Sen ne düşünüyorsun tosunum? Kim haklı? Hangimiz?”

“Bab-ba!” Şımartıyorsun çocuğu, demekti bu.

Alınganlık göstermedi çocuk, ama kimi haklı bulduğunu da söyleyemedi.

“Acele etme tosunum, acele etme. Bu siyanür işinin nasıl bir iş olduğunu anlatayım, kararını öyle ver.”

Dedesine yöneldi çocuk, gülümsedi.

“İntihar edilen evlerde hiç dede var mıydı?” diye mırıldandı galiba. “Dem babama ne güzel kızıyor, seviyorum” dediğini de duydum sanki!